

SPRAWOZDANIE

z działalności

Towarzystwa Naukowego w Toruniu

w roku 1972

029229

TORUN 1973

D. 273/88

SPRAWOZDANIE

z czynności Towarzystwa Naukowego w Toruniu za rok 1972

W dniu 31 grudnia 1972 Towarzystwo Naukowe w Toruniu, wchodząc w 98 rok swej działalności, liczyło ogółem 435 członków, w tym 241 zwyczajnych i 194 członków wydziałów. W ciągu roku 1972 przybyło ogółem 18 członków zwyczajnych i 11 członków wydziałów. Zmarło „ członków.

Walne Zgromadzenie w dniu 19 lutego 1972 przyznało tytuły członków honorowych Marianowi Gumowskiemu, Wojciechowi Hejnoszowi i Bronisławowi Włodarskiemu.

I. ZARZĄD TOWARZYSTWA, wybrany na okres trzyletni przez Walne Zgromadzenie w dniu 19 lutego 1972 pracował w następującym składzie:

Konrad Górski	- prezes
Antoni Swinarski	- wiceprezes
Marian Biskup	- sekretarz generalny
Mirosław Nesterowicz	- skarbnik
Artur Hutnikiewicz	- redaktor naczelny

Karol Górski, Tadeusz Czeżowski, Alina Ulińska i Wacław Szyszkowski - przewodniczący wydziałów oraz Leszek Janiszewski, Jan Szupryczyński i Jerzy Wojtowicz - członkowie.

W ciągu roku sprawozdawczego Zarząd odbył 4 posiedzenia, po - dejmując 29 uchwał. Przy Zarządzie działały 2 stałe komisje, 2 komitety redakcyjne i redakcja naczelna wydawnictw TNT.

II. KOMISJA REWIZYJNA w składzie: Wojciech Hejnosz - przewodniczący, Leonid Żytkowicz i Wacław Szyszkowski - członkowie, odbyła jedno posiedzenie, na którym rozpatrzono bilans TNT na dzień 31. 12. 1971 oraz zbadano gospodarkę finansową i materiałową Towarzystwa. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej, z wnioskiem o udziale

nie absolutorium ustępującemu Zarządowi, zostało odczytane na Walnym Zgromadzeniu w dniu 19 lutego 1972. W skład nowej Komisji Rewizyjnej wybranej na tymże Zgromadzeniu weszli: Melityna Gromadska, Jerzy Sliwowski i Leonid Żytkowicz.

III. KOMISJE I KOMITETY PRZY ZARZĄDZIE

1. Komisja Upowszechniania Nauki - pracowała w składzie: Eugenia Kwiatkowska - przewodnicząca i Janusz Małłek - sekretarz.

W roku 1972 Komisja odbyła cztery posiedzenia administracyjne, a mianowicie:

- 30. V. 1972, poświęcone realizacji planu wykładów popularno - naukowych w ciągu pierwszego półrocza
- 13 IX 1972, na którym opracowano harmonogram wykładów popularnonaukowych na okres jesienno-zimowy
- 2 X 1972, w sprawach organizacyjnych
- 20 XII 1972, dla podsumowania całorocznej działalności.

W ciągu całego roku kontynuowano zapoczątkowany w roku 1971 cykl wykładów pt.: "Studium Wiedzy o Mikołaju Koperniku". Odbywały się one w Chełmnie, Grudziądzu, Chełmży, Świeciu i w Wąbrzeźnie. Towarzystwo nasze otrzymało szereg próśb o zorganizowanie tego studium bądź, jednodniowego Sympozjum Kopernikańskiego także i w innych ośrodkach np.: w Nakle i we Włocławku.

W ramach "Studium Wiedzy o Regionie" kontynuowane były serie wykładów poświęconych geologii, geografii, historii, etnografii, historii sztuki i ekonomiki szeregu regionów. Takie serie, obejmujące przeciętnie 10-12 wykładów, zostały zorganizowane bądź trwają jeszcze w Inowrocławiu, Świeciu, Aleksandrowie Kujawskim i w Żninie. Przewiduje się kontynuację tych wykładów w następnych latach z uwzględnieniem bardziej odległych terenów województwa bydgoskiego.

Poza planem zorganizowano szereg wykładów okolicznościowych zwłaszcza z okazji 50-lecia ZSRR oraz w ramach Dni Oświaty, Książki i Prasy.

Komisja podjęła też starania o zorganizowanie zupełnie nowych cyklów popularyzacyjnych. Opracowano więc program cyklu poświęconego najważniejszemu problemom nauk matematyczno przyrodniczych. Stwierdzono też poważne zainteresowanie kilku ośrodków powiatowych tematyką literatury i językoznawstwa. Zorganizowanie wykładów z tej dziedziny nastąpi w roku 1973. Planuje się także wykorzystanie zainteresowania nauką coraz liczniejszej inteligencji rolniczej agronomów, inżynierów rolników itp.

2. Komisja Kopernikowska pracowała pod kierunkiem Wilhelminy Iwanowskiej. Komisja odbyła w roku 1972 dwa ze-

brania, których celem było nadzorowanie przygotowań do uczczenia 500 rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika poprzez szereg grup operacyjnych: historii, bibliografii, muzealnictwa, astronomii, wydawnictw oraz akcji odczytowej i wystawienniczej. Komisja koordynowała także przygotowania TNT z planami innych instytucji oświatowych i kulturalnych na terenie miasta Torunia oraz województwa bydgoskiego, zwłaszcza zaś Muzeum Okręgowego w Toruniu, Książnicy Miejskiej im. Kopernika, Uniwersytetu M. Kopernika i Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu. Praca Komisji miała niewątpliwy wpływ na sprawne opracowanie i planowe wydawanie dalszych tomików popularnonaukowej "Biblioteczki Kopernikańskiej", w której to serii do końca roku 1972 ukazało się 12 pozycji.

3. Redakcja Naczelna Wydawnictw TNT w składzie: Artur Hutnikiewicz - redaktor naczelny oraz Jerzy Wojtowicz, Bolesław Danilczuk, Bronisław Nadolski, Halina Turska, Zenon Czerwiński, Edmund Strzelczyk, Janusz Gilas i Andrzej Marek - członkowie, odbyła w roku sprawozdawczym jedno posiedzenie.

W roku 1972 wydano drukiem 24 pozycje planu wydawniczego o łącznej objętości 210, 7 arkuszy wydawniczych a mianowicie:

a/ Wydawnictwa ciągłe:

Sprawozdania TNT nr 24 i 25	2 poz.
Zapiski Historyczne tom 37	4 poz.
	<hr/>
	6 poz.

b/ Wydawnictwa seryjne:

Roczniki	3 poz.
Prace Wydziału Filologiczno-Filozoficznego	2 poz.
Studia Iuridica	3 poz.
Studia Societatis Scientiarum Torunensis	
Sectio B /Chemia/	2 poz.
Sectio D /Botanika/	1 poz.
Sectio F /Astronomia/	1 poz.
Sectio G /Fizjologia/	1 poz.
Prace Popularnonaukowe	5 poz.
	<hr/>
R a z e m :	24 poz.

Niestety z przyczyn niezależnych od Redakcji nie udało się wydać w roku 1972 trzech zaplanowanych pozycji, które przeszły poślizgiem na rok 1973.

Kontynuowane też były przygotowania do wydawnictw wchodzących w skład planu wydawniczego TNT na rok 1973. Wraz z 3 pozycjami, które przechodzą z roku 1972 przewiduje on wydanie 25 pozycji o łącznej objętości 272, 25 arkuszy wydawniczych. Tymczasem ukazanie się w roku 1972 nowych przepisów, regulujących zasady publikowania i rozpow-

szechniania wydawnictw /Zarz. nr 18/72 Sekret. Nauk. PAN z 16.10. 1972/ oraz stawki wynagrodzeń autorskich /Rozp. R. Min. z 9 IX 1972, Dz. U. nr 40/72 poz. 259/, stworzyło szereg dodatkowych trudności, które Zarząd stara się usilnie pokonać. Fakt, że pomimo to udało się dotąd utrzymać plany wydawnicze na niezmiennym poziomie trzeba uznać za duży sukces Redakcji Naczelnej. Bardzo poważne zaktywizowanie się pracy naukowej w poszczególnych Wydziałach i Komisjach TNT oraz realizacja zaplanowanych wydawnictw jubileuszowych TNT wskazuje na potrzebę rozszerzenia działalności wydawniczej w najbliższych latach. Będzie to wymagało dodatkowych poważnych starań o ulokowanie zleceń wydawniczych, środki finansowe i limitowe oraz moc przerobową Redakcji.

4. K o m i t e t R e d a k c y j n y "Sprawozdań TNT" pracował w składzie: Bożena Osmólska-Piskorska - przewodnicząca, Ludmiła Roszkówna, Jadwiga Klimaszewska i Wacław Szyszkowski - członkowie.

Komitet odbył dwa posiedzenia, na których omawiano materiały do kolejnego numeru "Sprawozdań TNT" /Nr 26 za rok 1972/ oraz kwestię częstotliwości ukazywania się "Sprawozdań TNT". Wysuwano też postulaty przestrzegania "Instrukcji" dotyczącej sposobu opracowania materiałów do "Sprawozdań".

W roku 1971, dzięki poważnemu skróceniu cyklu wydawniczego udało się wydać dwa roczniki "Sprawozdań TNT", a mianowicie nr 24/1970 i 25/1971.

Stwierdzono jednak niecelowość planowanego uprzednio wydawania "Sprawozdań" w odstępach półrocznych i słuszność kontynuowania dotychczasowego charakteru publikacji jako rocznika.

5. K o m i t e t R e d a k c y j n y "Prac Popularnonaukowych" działał w składzie: Andrzej Tomczak - przewodniczący, Wanda Zabłocka, Janusz Gilas i Franciszek Peplowski jako członkowie.

Komitet odbył dwa posiedzenia. W dniu 18 III 1972 omówiono plan wydawni czy zwłaszcza zaś nowoplanowaną serię "Zabytki sztuki województwa bydgoskiego". Do Komitetu dokooptowano historyka sztuki Mariana Arszyńskiego. W dniu 6 XII 1972 przedyskutowano plan wydawniczy na rok 1974.

W roku 1972 w ramach "Prac Popularnonaukowych" ukazały się 4 dalsze pozycje "Biblioteczki Kopernikańskiej" oraz jedno wznowienie, a mianowicie:

- Zenona Nowaka: Kultura umysłowa Prus Królewskich w czasach Kopernika
- Cecylii Iwaniszewskiej /red/: Astronomia w Toruniu
- Cecylii Iwaniszewskiej/red/: Astronomy in Toruń
- Mariana Biskupa: Nicolaus Copernicus im Öffentlichen Leben Polens
- Karola Górskiego: Dom i środowisko rodzinne Mikołaja Kopernika /wznowienie/

Zatem od r. 1968 wydano 12 pozycji, w łącznym nakładzie 137.000 egzemplarzy.

W roku 1973 ukażą się następujące pozycje:

- Bohdan Rymaszewski: - Toruń in the days of Copernicus
- Bohdan Rymaszewski: - Toruń w czasach Kopernika /wznowie-
nie/
- Antoni Stawikowski: - Wszechświat Kopernika a kosmologia
współczesna
- Alojzy Tujakowski: - Mikołaja Kopernika "De revolutioni -
bus" - historia wydań
- Andrzej Woszczyk: - Instrumenty astronomiczne M. Koper-
nika a współczesne narzędzia obserwa-
cyjne
- Wilhelmina Iwanowska: - Astronomia współczesna
- Waldemar Voisé: - Mikołaj Kopernik - Dzieje jednego od-
krycia /wznowienie/

W dalszej kolejności planowane jest wydanie pracy zbiorowej pt. "Monografia miasta i powiatu świeckiego" oraz przygotowanie na stu-
lecie TNT zwięzłego opracowania Jerzego Serczyka pt. "Towarzystwo
Naukowe w Toruniu 1875-1975".

IV. WYDZIAŁY

Wydział I - Nauk Historycznych składał się przy końcu roku 1972 z 33 członków miejscowych i 15 zamiejscowych. Przewodniczącym Wydziału był Karol Górski, zastępcą Tadeusz Gru-
dziński a sekretarzem Stefan Cackowski.

W ciągu roku 1972 Wydział odbył 7 posiedzeń naukowych, podczas których ogłoszono następujące referaty:

- 10 I 1972 : Zbigniew Zdrójkowski: Księga pamiątkowa Gimna-
zjum Toruńskiego
Jadwiga Chudziakowa: Materiały archeologiczne z
terenu zamku krzyżackiego w Toruniu
- 10 III 1972 : Dyskusja oraz wymiana doświadczeń w pracy nad
Księgą Pamiątkową TNT
- 8 V 1972 : Stefan Cackowski: Struktura społeczno-gosudar -
cza województwa chełmińskiego w okresie I roz -
bioru
- 23 X 1972 : Elwira Wróblewska: Satyra polityczna Wielkiej
Emigracji

- 16 XI 1972 : Karol Górski: Nowe źródło do dziejów Torunia XV i XVI wieku
- 27 XI 1972 : Stanisław Bobiński: Rozwój przestrzenny Torunia w średniowieczu
- 18 XII 1972 : Karol Górski: Praca Henryka Rucińskiego pt.: Struktura średniowiecznego miasteczka na przykładzie Koprzywnicy

Poza tym Wydział odbył 6 posiedzeń administracyjnych, na których omawiano plany pracy oraz sprawy druku zgłoszonych prac. W grudniu rozpatrywano kandydatury na nowych członków Wydziału, przy którym czynna jest 1 Komisja i 3 Komitety redakcyjne.

Dnia 18 I 1972 Wydział gościł prof. Rolanda Desné z uniwersytetu w Reims /Francja/, który wygłosił w języku francuskim odczyt pt. "Obecne badania nad historią literatury XVIII w. we Francji".

W dniu 22 IX 1972 z inicjatywy Wydziału I odbyła się w Toruniu sesja naukowa związana z przypadającą w tym roku 200 rocznicą zaboru Pomorza przez Prusy. Współorganizatorami Sesji były także Oddziały Poznański i Toruński Polskiego Towarzystwa Historycznego. W obradach wzięło udział 60 historyków reprezentujących środowiska naukowe zajmujące się problematyką niemiecką i dziejami zachodnich i północnych ziem polskich a więc elbląskie, gdańskie, katowickie, łódzkie, olsztyńskie, poznańskie, szczecińskie, toruńskie i wrocławskie.

W czasie Sesji ogłoszone zostały następujące referaty:

- Jerzego Topolskiego /Poznań/ : Tło pierwszego rozbioru Polski
- Jerzego Wojtowicza /Toruń/ : Opinia europejska wobec rozbioru Polski
- Maria Drozdowskiego /Poznań/ : Wczesne skutki pierwszego rozbioru
- Kazimierza Wajdy /Toruń/ : Rozbiory a ekonomika Pomorza Gdańskiego w XIX i początkach XX wieku.

1. Komisja Historyczna liczyła w końcu roku sprawozdawczego 25 członków i 31 współpracowników. Przewodniczącym był Kazimierz Jasiński a sekretarzem Zofia Kędzierska.

Komisja odbyła 3 posiedzenia naukowe, podczas których:

- 19 I 1972 - Stefan Kwiatkowski wygłosił referat pt. Uwagi nad H. Feilzera "Jugend in der mittelalterlichen Ständegesellschaft"
- 9 V 1972 - Ryszard Kukier wygłosił referat pt. Tradycyjne formy przechowywania i obróbki ziarna w gospodarstwie chłopskim na ziemiach pomorsko-kaszubskich

- 13 XII 1972 - Zenon Nowak wygłosił odczyt pt. Czy Mikołaj Kopernik był uczniem szkoły toruńskiej i chełmińskiej.

Komisja współpracuje z Polskim Towarzystwem Historycznym.

2. Komitet Redakcyjny "Roczników" pracował w składzie: Jerzy Wojtowicz - przewodniczący, Maria Jaczynowska - zastępca przewodniczącego i Zbigniew Zdrójkowski - sekretarz. Komitet odbył jedno posiedzenie, podczas którego przeanalizowano zamierzenia wydawnicze oraz ustalono kolejność przyszłych publikacji w "Rocznikach".

W roku 1972 w serii "Roczników" ukazały się następujące prace:

Bohdana Ryszewskiego - Archiwistyka - przedmiot, zakres, podział

Henryka Baranowskiego - Bibliografia miasta Torunia

Ambrożego Eoguckiego - Komes w polskich źródłach średnio-wiecznych

Do wydania w roku 1973 przygotowano 2 prace:

Stanisława Mrozka - Prywatne rozdawnictwo pieniędzy i żywności w miastach Italii w okresie wczesnego cesarstwa

Jadwigi Chudziakowej - Kultura łużycka na terenie międzyrzecza Wisły, Drwęcy i Osy.

3. Komitet Redakcyjny "Fontes" pracował w składzie: Leonid Żytkowicz - przewodniczący, Antoni Czacharowski i Bolesław Danilczuk - członkowie.

Kolejne wydawnictwo serii: "Księga ławnicza Nowego Miasta Torunia" w opracowaniu Karoli Ciesielskiej jest w druku.

W planie na rok 1973 jest także tom 5 cz. 1 "Aktów Stanów Prus Królewskich" w opracowaniu Mariana Biskupa.

4. Komitet Redakcyjny "Zapisek Historycznych" działał w składzie: Marian Biskup - przewodniczący oraz Antoni Czacharowski, Sławomir Kalemka, Witold Łukaszewicz, Zenon Nowak, Kazimierz Wajda i Leonid Żytkowicz - członkowie. Sekretarzem Komitetu był Jan Pakulski. W ciągu roku Komitet odbył 4 posiedzenia, na których omawiano zawartość tomu 37 z. 1-3 "Zapisek" na rok 1973 oraz plany perspektywiczne. Omawiane zeszyty zostały zatwierdzone do druku.

Wszystkie 4 zeszyty tomu 37 zostały wydane planowo w roku 1972.

Zgodnie z uchwałą Zarządu z 5 X 1972 zeszyt 1 tomu 38 "Zapisek Historycznych" ukaże się już ze spisem treści na okładce. W r. 1973

nr 3 poświęcony będzie problematyce kopernikowsko-toruńskiej XV - XVI w.

Wydział II - Filologiczno - Filozoficzny liczył 23 członków miejscowych i 12 zamiejscowych. Przewodniczą - cym Wydziału był Tadeusz Czeżowski, zastępcą przewodniczącego Leon Gumański, a sekretarzem Bożena Osmólska-Piskorska.

W roku 1972 Wydział odbył 4 posiedzenia naukowe, na których przedstawione zostały prace:

- 14 III 1972 - Jerzego Speiny - Bankructwo realności - proza Brunona Schulza
- 24 X 1972 - Jerzego Zbigniewa Maciejewskiego - Powieści Stanisława Brzozowskiego
- 20 XI 1972 - Izydory Dąbskiej - Zbiór rozpraw z zakresu historii i teorii nauki
- 15 XII 1972 - Dariusza Kaczmarzyka - Kaplica św. Anny przy kościele Bernardynów w Wilnie
- Zygmunta Kruszelnickiego - Historyzm i dogma - tyzm w sztuce reformacji
- Józefa Poklewskiego - Święta Lipka - polska fun - dacja barokowa na terenie Prus Książęcych
- Zofii Mocarskiej-Tycowej - Działalność krytyczno-literacka Teodora Jeske-Choińskiego wobec prze - łożemu antypozytywistycznego
- Waldemara Tłokińskiego - Odmiany zależności bez - pośredniej w połączeniach syntaktemów.

Po zebraniach naukowych w dniach 14 III, 24 X i 15 XII odbywały się posiedzenia administracyjne, na których omawiane były plany i sprawy wydawnicze. Na ostatnim zebraniu dokonano też wyboru kandydatów na członków Wydziału.

Przy Wydziale działały 4 Komisje oraz 1 Komitet Redakcyjny.

1. Komisja Filologiczna liczyła 23 członków. Przewodniczył jej Bronisław Nadolski, a sekretarzem była Bożena Osmólska-Piskorska.

Komisja odbyła łącznie 5 posiedzeń naukowych z 8 referatami, a mianowicie:

- 7 III 1972 - Kazimierz Polański /UAM Poznań/ - Struktura głę - boka a struktura semantyczna

- 17 V 1972 - Jerzy Zbigniew Maciejewski - "Człowiek idei" w powieści Stanisława Brzozowskiego "Sam wśród ludzi"
- 25 V 1972 - Wincenty Danek /WSP Kraków/ - Nad pamiętnikami Józefa Ignacego Kraszewskiego
- 16 XII 1972 - Bronisław Nadolski - Dwie naprawy Rzeczypospolitej w połowie XVI wieku: Jakuba Przyłuskiego i Andrzeja Modrzewskiego
- Bronisław Nadolski - Wokół genezy wiersza "Witanie" Jana Rybińskiego /Toruń 1600/
- 21 XII 1972 - Waldemar Tłokiński - O systemie składniowym w wariancie graficznym
- Emil Tokarz - Konstrukcje parataktyczne w języku słoweńskim i ich binarny podział
- Edmund Oberlan - Pochodzenie zdań względnych w świetle analizy transformacyjnej.

Dnia 10 V 1972 Komisja Filologiczna zorganizowała też jedną imprezę o charakterze nienaukowym, mianowicie wieczór autorski Aleksandra Janty-Pończyńskiego, poety polskiego pochodzącego z Pomorza, a przebywającego stale w USA.

2. Komisja Filozoficzna liczyła 10 członków i 7 współpracowników. Przewodniczył jej Leon Gumański, zastępcą przewodniczącego był Stanisław Soldenhoff, a sekretarzem Henryk Moese. Komisja odbyła 4 posiedzenia, na których wygłoszono następujące referaty:

- 31 I 1972 - Tadeusz Czeżowski - Struktura etyki niezależnej
- 12 IV 1972 - Zbigniew Zwinogrodzki - O eksperymencie Turinga
- 17 IV 1972 - Tadeusz Czeżowski - Filozofia polska w okresie międzywojennym
- Izydora Dąmbska - O znaczeniu historii nauki dla filozofii.

Dnia 15 XII 1972 Komisja odbyła posiedzenie administracyjne, na którym postanowiono prowadzić działalność odczytową i współpracować w zakresie popularyzacji filozofii z Oddziałem Toruńskim Polskiego Towarzystwa Filozoficznego.

3. Komisja Historii Sztuki liczyła 9 członków i 25 współpracowników. Pracowała pod kierownictwem Jadwigi Puciaty -Pawłowskiej, jako przewodniczącej, Zygmunta Kruszelnickiego jako zastępcy przewodniczącego i Józefa Poklewskiego jako sekretarza.

Komisja odbyła 3 posiedzenia, podczas których wygłoszone zostały następujące referaty:

- 20 IV 1972 - Antoni Szymkowski - Fundacje Piotra Włostowica
- 21 X 1972 - Ewa Wolska - Poliptyk kaliski w świetle nowych badań
- 27 X 1972 - Dariusz Kaczmarzyk - Kościół św. Anny w Wilnie

4. Komisja Bibliografii i Biblioteko - z n a w s t w a liczyła 20 członków i 18 współpracowników. Przewodniczącym był Henryk Baranowski, zastępcą przewodniczącego Alojzy Tujakowski a sekretarzem Krystyna Podlaszewska.

Komisja odbyła 2 posiedzenia naukowe, podczas których wygłoszone zostały następujące referaty:

- 29 XI 1972 - Anna Lewandowska - Materiały pamiętnikarskie w zbiorach Książnicy Miejskiej im. Kopernika w Toruniu
- 11 XII 1972 - Krystyna Podlaszewska - Księgozbiory mieszczańskie w Toruniu w XVIII wieku.

W dniu 29 XI 1972 odbyto także posiedzenie administracyjne poświęcone omówieniu postulatów wydawniczych Komisji.

5. Komitet Redakcyjny "Prac Wydziału Filologiczno-Filozoficznego", pracował w składzie: Zofia Abramowicz - przewodnicząca oraz Tadeusz Czeżowski, Bronisław Nadolski, Jadwiga Puciata -Pawłowska i Halina Turska jako członkowie.

W serii wydawniczej "Prac Wydziału Filologiczno-Filozoficznego" zgodnie z planem wydawniczym na rok 1972 ukazały się dwie pozycje, a mianowicie:

Teka Komisji Historii Sztuki t. V
Witolda Wróblewskiego - Arystokratyzm Platona

Do wydania w roku 1973 przygotowane zostały prace:

Marii Szupryczyńskiej - Syntaktyczna klasyfikacja czasowników przybiernikowych

Antoniny Bartoszewicz - O głównych terminach i pojęciach w polskiej krytyce literackiej w pierwszej połowie XIX w.

W y d z i a ł III Matematyczno-Przyrodniczy liczył w końcu roku sprawozdawczego 87 członków w tym 59 miejscowych. Prezydium Wydziału od 8 I 1972 pracowało w składzie: Alina Ulińska - przewodnicząca, Władysław Niewiarowski - zastępca przewodniczącego i Andrzej Wilczyński - sekretarz.

W ciągu roku sprawozdawczego Wydział odbył 2 posiedzenia naukowe, na których wygłoszone zostały następujące referaty:

- 24 V 1972 /wspólnie z Oddziałem Toruńskim Polskiego Towarzystwa Botanicznego/ - Urszula Boińska - Zmienność liści, owoców i łusek *Betula humilis* w północno-wschodniej Polsce.
- 27 XI 1972 /wspólnie z Oddziałem Toruńskim Polskiego Towarzystwa Zoologicznego/ - Edward Sołtys - Badania nad fauną motyli Ziemi Chełmińskiej i Borów Tucholskich.

Dnia 6 XI 1972 Wydział zorganizował zebranie międzywydziałowe TNT z odczytem Leszka Janiszewskiego - Kierunki rozwoju współczesnej neurofizjologii.

W dniach 6 - 9 XII 1972 Wydział III TNT, wspólnie z redakcją Kwartalnika "Reports on Mathematical Physics" oraz Instytutem Fizyki UMK w Toruniu zorganizował międzynarodowe Sympozjum Fizyki Matematycznej, podczas którego wygłoszone zostały następujące wykłady naukowe:

- K.M. Berezanski /Kijów/ - Eigenfunction expansions in space of functions of infinite number of variables
- Jerzy Plebański /Wrocław/ - A class of the exact solutions of the Maxwell - Einstein equations
- Armin Uhlmann, G. Lassner /Lipsk/ - On op^x -algebras of unbounded operators
- Jan Łopuszański /Wrocław/ - On the local properties of an operator bilinear in the free fields
- Andrzej Kossakowski - Quantum dynamical semi-groups and Onsager relations
- J.Niederle /Praga/ - Contractions of representations of Lie groups
- V.S. Varadarajan /Los Angeles, USA/ - Harmonic analysis on semisimple Lie groups

- A. J. Coleman /Ontario, Kanada/ - The current status of the N-representability problem
- Stanisław Pruski /Toruń/ - An extended 1-particle picture for system of N fermions
- F. Ch. Schlögl /Aachen NRF/ - Statistical thermodynamics near a steady state
- Jerzy Rayski /Kraków/ - Refined interpretation of quantum mechanics
- N. C. van Kampen /Utrecht, Holandia/ - Foundations of linear response theory
- W. Weidlich /Stuttgart, NRF/ - Derivation of statistical model of the nucleus from the theory of stationary irreversible processes.
- J. R. Klauder /New Jersey, USA/ - Fundamental limitations of canonical fields
- N. A. Vilenkin /Moskwa/ - Special functions and representation theory.

Prócz posiedzeń i sesji naukowych Wydział odbył 11 XII 1972 zebranie administracyjne, na którym zgłoszono kandydatury na nowych członków Wydziału, zapoznano się ze sprawozdaniami rocznymi poszczególnych Komisji oraz z realizacją planów wydawniczych: Na redaktorów "Studia Societatis Scientiarum Torunensis" - Sectio B /Chemia/ wybrano Lucjana Borowieckiego i Lesława Hupenthala.

1. Komisja Astronomiczna liczyła w końcu roku 1972 10 członków i 13 współpracowników. Przewodniczącą Komisji była Wilhelmina Iwanowska a sekretarzem Cecylia Iwaniszewska.

Na zebraniach naukowych Komisji wygłoszone zostały następujące referaty:

28 II 1972	- Romuald Tylenda - Interpretacja widma gwiazdy Nowej Delfina
6 III 1972	- Jan Hanasz - Postępy w dziedzinie przygotowania polsko-radzieckiego eksperymentu kosmicznego
26 IV 1972	- Harvey Richardson /Kanada/ - Nowoczesne urządzenie uzupełniające teleskopy astronomiczne
8 V 1972	- Janina Krempeć, Bernard Krygier - Jednorodne relatywistyczne modele wszechświata

- 15 V 1972 - Kazimierz Borkowski - Korelacyjny odbiornik z przesunięciem częstotliwości
- Stanisław Błach - Pomiar parametrów i montaż interferometru na częstotliwość 127 MHz
- 22 V 1972 - Jarosław Michel - Wpływ ruchu orbitalnego słońca wokół środka Galaktyki na rozkład orbit małych planet
- Danuta Kuroczkin - Gwiazdy nadobfite w metale, część I
- 25 V 1972 - Małgorzata Śróbka - Pomiar długości fali i identyfikacja linii emisyjnych komety 1960 g
- Janusz Typek - Fotometria komety 1967n i 1968c
- 2 X 1972 - Wilhelmina Iwanowska, Ewa Basińska - Dyfuzja pierwiastków w galaktyce
- 23 X 1972 - Andrzej Strobel - Wieloparametrowa klasyfikacja widmowa, część I
- 6 XI 1972 - Andrzej Kus, Aleksander Wolszczan - Okołobiegunowa synteza apertury na 43 MHz
- 4 XII 1972 - Zygmunt Turło - Cyfrowe opracowanie widm
- Danuta Kuroczkin - Gwiazdy nadobfite w metale, część II
- Stanisław Gorgolewski - Słoneczny i gwiazdowy zegar cyfrowy
- Walter Wegner - Spektrofotometria gwiazdy helowej HD 264111
- Wilhelmina Iwanowska - Statystyczne indeksy populacji gwiazd półregularnych typu M
- 11 XII 1972 - Bogdan Wikierski - Programowany generator impulsów w zastosowaniu do obserwacji astronomicznych
- Stanisław Gąska - Zależność δ_i/a dla roju Perseid
- Andrzej Strobel - Trójparametrowa klasyfikacja widmowa gwiazd F, G, K
- Andrzej Woszczyk, Romuald Tyłenda - Widmo gwiazdy Nowej Delfina 1967 w stadium nebularnym.

W związku z dziesięcioleciem śmierci prof. Władysław Dziewulskiego członkowie Komisji Astronomicznej odbyli szereg zebrań administracyjnych, których celem było przygotowanie sesji naukowej na tę rocznicę. Sesja odbyła się w dniach 20-21 lutego 1972. Okolicznościowa wystawa poświęcona pamięci prof. Władysława Dziewulskiego, byłego prezesa TNT, była eksponowana w Bibliotece Głównej UMK, od lutego do kwietnia 1972.

2. Komisja Geograficzno - Geologiczna składała się z 11 członków i 30 współpracowników. Przewodniczącym Komisji był Rajmund Galon a sekretarzem Gabriel Wójcik.

W roku sprawozdawczym Komisja odbyła jedno posiedzenie naukowe w dniu 6 XII 1972, podczas którego wygłoszone zostały następujące referaty:

- Zbigniew Prusinkiewicz, Kazimierz Biały - Gleby rezerwatów leśnych województwa bydgoskiego
- Eugenia Kwiatkowska - Morfogeneza semizurbanizowanych wsi województwa bydgoskiego
- Irena Dmoch, Andrzej Wilczyński - Stratygrafia i litologia utworów trzeciorzędowych i kredowych z wierceń w okolicach Torunia
- Eugeniusz Drozdowski - Powstanie i rozwój rzeźby Basenu Grudziądzkiego w późnym plejstocenie
- Zygmunt Babiński - Zmiany stosunków wodnych w bezodpływowej zlewni jeziora Pniewite na skutek prowadzenia robót melioracyjnych.

Posiedzenie administracyjne Komisji, odbyte także 6 XII 1972, poświęcone było pracom nad 1 tomem "Monografii Ziemi Chełmińskiej". W toku obrad sprawdzono aktualny stan przygotowań do wydania tego dzieła.

3. Komitet Redakcyjny "Studia Societatis Scientiarum Torunensis" składał się z następujących osób: Edmund Strzelczyk redaktor główny oraz redaktorzy działów: Antoni Basiński /Sectio B - chemia/, Rajmund Galon /Sectio C - geografia i geologia/, Jan Zabłocki /Sectio D - botanika/, Melityna Gromadska /Sectio E - zoologia/, Cecylia Iwaniszewska /Sectio F - astronomia/ i Juliusz Narębski /Sectio G - fizjologia/.

W serii wydawniczej "Studia Societatis Scientiarum Torunensis" wydane zostały w roku 1972 następujące prace:

- Sectio B /Chemia/ - Wiesław Rychcik, Halina Basińska - Jodometryczna metoda oznaczania meta - licznej miedzi oraz miedzi w stopach msiądzu i brązu.
- Zenon Orylski - Badania nad składem żelazocyjanków bizmutu wytrącających się w reakcji $\text{Bi} / \text{NO}_3 /_3 + \text{H}_4 [\text{Fe}(\text{CN})_6]$.
- Lucjan Borowiecki, Joanna Głowińska - Zmstkwany jon karboniowy w układzie bornanu.
- Sectio D /Botanika/ - Klemens Kępczyński, Mirosława Ceynowa-Giełdon - Obserwacje nad roślinnością Zalewu Koronowskiego.
- Sectio F /Astronomia/ - Wilhelmina Iwanowska - Statistical population indices of M type dwarfs
- Walter Wegner - Spectrophotometric investigations of mean atmospheric extinction at Piwnice.
- Lucyna Adamiak, Stanisław Gąska, Kazimierz Wiercioch - Statistical investigation of orbital elements of meteors. Part II.
- Stanisław Gąska - On the relation between some orbital elements of minor planets and meteors.
- Sectio G /Fizjologia/ - Elżbieta Olszewska - Charakterystyka mięśniowych zjawisk elektrycznych w rozwoju larwowym mącznika młynarka.

W y d z i a ł IV Prawno-Społeczny liczył 27 członków, w tym 20 miejscowych, 7 zamiejscowych. Przewodniczącym Wydziału był Wacław Szyszkowski, zastępcą przewodniczącego Jerzy Śliwowski a sekretarzem Andrzej Bulsiewicz.

W roku 1972 Wydział odbył 3 posiedzenia naukowe, podczas których przedstawione zostały następujące prace:

- 1 III 1972 - Leopold Stecki - Umowa darowizny w prawie polskim
- 10 VI 1972 - Wiesław Radomski - Dochodzenie roszczeń ze spółdzielczego stosunku pracy

- Marian Filar - Przestępstwo zgwałcenia w polskim prawie karnym
- 24 X 1972 - Jan G łuchowski - Federalny system podatkowy Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej
- Wiesław Daszkiewicz - Prawo karne w Polsce w latach 1918-1939
- Barbara Trawicka - Sądy społeczne w europejskich krajach socjalistycznych. Modele ustrojowe - funkcje - związek z postępowaniem karnym.

24 X 1972 odbyto także posiedzenie administracyjne podczas którego dokonano wyboru kandydatów na nowych członków Wydziału.

1. K o m i t e t R e d a k c y j n y "Studia Iuridica" pracował w składzie: Wiesław Daszkiewicz - przewodniczący oraz Jan Krajewski i Janusz Symonides - członkowie.

W roku 1972 w serii wydawniczej "Studia Iuridica" ukazały się następujące pozycje:

- Mirosława Nesterowicza- Kontraktowa i deliktowa odpowiedzialność lekarza za zabieg leczniczy,
- Jerzego Sliwowskiego - Polska myśl penitencjarna 1946-1971,
- Mariusza Kulickiego - Kryminalistyczne problemy użycia broni palnej.

W planie wydawniczym TNT na rok 1973 znajdują się dwie pozycje serii "Studia Iuridica".

Powyższe zestawienia ukazują tę część naukowej i organizacyjnej działalności Towarzystwa, którą prowadzą jego członkowie w poszczególnych zespołach, a więc w Wydziałach, ich Komisjach i Komitetach redakcyjnych. Nad zapewnieniem tej działalności jak najbardziej efektywnych form czuwa zarząd TNT przy pomocy zawodowego personelu administracyjnego. Stały rozwój Towarzystwa, widoczny w szybkim wzroście liczby członków i powiększaniu się ilości wniosków Wydziałów o publikacje prac naukowych, stawia przed zarządkiem trudne zadanie ułatwienia członkom badań naukowych oraz wystąpień z dorobkiem naukowym, czy to przez druk prac naukowych, czy też drogą wykładów przeznaczonych dla odbiorców z kręgiem ściśle profesjonalnym, jak i dla szerszej publiczności. Znaczenie tej działalności Towarzystwa nie może umniejszać innych jego zadań wynikających ze statutu jak też z potrzeb kulturalnych i społecznych naszego miasta i regionu.

W roku 1972, tak jak w latach poprzednich, w pracy Towarzystwa Naukowego w Toruniu można było wyróżnić:

- działalność wydawniczą
- badania naukowe
- organizowanie spotkań i zjazdów naukowych
- akcję popularyzacji wiedzy
- akcję wymiany wydawnictw
- produkcję mikrofilmów i gromadzenie filmoteki
- propagandę i sprzedaż wydawnictw własnych
- gromadzenie księgozbioru dzieł naukowych
- gromadzenie, przechowywanie i eksponowanie materiałów archiwalnych i muzealnych związanych przede wszystkim z Toruniem i regionem Pomorza Gdańskiego

V. AKCJA WYDAWNICZA

Działalność wydawnicza TNT polegająca na opracowaniu i wydaniu drukiem prac naukowych i popularnonaukowych członków Towarzystwa prowadzona jest na podstawie rocznego planu wydawniczego. Jak to już przedstawiliśmy w rozdziale III p. 4, dotyczącym Redakcji Naczelnej, z planu tego w roku 1972 wydane zostały 24 pozycje o łącznej objętości 210, 70 arkuszy wydawniczych.

Udział poszczególnych Wydziałów w realizacji planu wydawniczego na rok 1972 kształtował się następująco:

Wydział I /wyd. ciągłe/	4 pozycje	63, 75	ark.	wyd.
/wyd. seryjne/	2 pozycje	18, 00	"	"
Wydział II	3 pozycje	46, 75	"	"
Wydział III	5 pozycji	15, 45	"	"
Wydział IV	3 pozycje	34, 00	"	"
Wydawnictwa ogólne				
/Sprawozdania TNT/	2 pozycje	11, 00	"	"
Prace Popularnonaukowe.	5 pozycji	21, 75	"	"
	24 pozycje		210, 70	ark. wyd.

Potrzeby wydawnicze Towarzystwa, ze względu na stały rozwój działalności naukowej w toruńskim ośrodku uniwersyteckim, w skład którego wchodzi olbrzymia większość członków TNT, są coraz większe i już w chwili obecnej znacznie przekraczają nasze możliwości finansowe, a także techniczne, bowiem Towarzystwo nasze rozporządza ograniczonymi funduszami i zatrudnia na pełnych etatach redakcyjnych jedynie dwie pracowniczki.

Biorąc pod uwagę dalszy wzrost potrzeb wydawniczych oraz trudności finansowe jakie mogą się pojawić w najbliższym czasie w związku z wprowadzeniem znacznie podwyższonych stawek wynagrodzeń autorskich, Zarząd TNT czynił usilne starania o uzyskanie dodatkowych funduszy. Dzięki życzliwej pomocy Biura Wydawnictw i Bibliotek PAN oraz Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy Towarzystwo nasze uzyskało pomoc finansową, która pozwoliła na pokrycie w roku 1972 całości kosztów naszej działalności wydawniczej, wynoszących 1.321.000 zł., a także na zaliczkowe opłacenie honorariów autorskich na sumę 101.000,- zł. dotyczących wydawnictw planowanych na rok 1973.

Pomoc finansowa uzyskana przez TNT, głównie w związku z przypadającą w roku 1973 500 rocznicą urodzin M. Kopernika, pozwoliła na wydanie w roku sprawozdawczym 5 pozycji /w tym 2 obcojęzycznych/ popularnonaukowych wydawnictw poświęconych M. Kopernikowi w łącznym nakładzie 70.000 egzemplarzy.

Niezależnie od tego, za dotacją dewizową Polonii amerykańskiej z San Francisco, wspólnym staraniem PWN i naszego Towarzystwa, wydana została w językach angielskim, francuskim i hiszpańskim, przeznaczona do kolportażu zagranicą, bogato ilustrowana praca Jerzego Szperkowicza pt. "Mikołaj Kopernik 1473-1973".

VI. BADANIA NAUKOWE

Plan badań naukowych TNT na rok 1972 przewidywał wydatki łącznej wysokości 42.100,- zł na następujące badania:

1. B. Osmólskiej-Piskorskiej, K. Wajdy, J. Serczyka i J. Pakulskiego, dotyczące "Monografii TNT"
2. K. Jasińskiego, A. Czacharowskiego, B. Danilczuka i J. Kasprzyka, dotyczące monografii zasłużonych działaczy TNT
3. A. Tomczaka, dotyczące planów miasta Torunia w zbiorach polskich i obcych
4. M. Biskupa, dotyczące aktów Stanów Prus Królewskich
5. J. Wojtowicza, dotyczące dziejów miasta Torunia
6. Z. Prusinkiewicza, dotyczące gleb w rezerwatach leśnych województwa bydgoskiego
7. T. Karwickiej i J. Bieniaka do monografii Ziemi Dobrzyńskiej.

Wykorzystano jedynie 25.150,- złotych z sumy przeznaczonej na badania, co stwarza obawę, że będą się one nadmiernie przeciągały, powodując dalsze opóźnienie szeregu ważnych i bardzo potrzebnych, planowanych publikacji naszego Towarzystwa.

VII. SPOTKANIA I ZJAZDY NAUKOWE

W roku 1972 nastąpiła dalsza aktywizacja poszczególnych organów TNT w kierunku organizowania spotkań i zjazdów naukowych, tak krajowych jak i międzynarodowych. Wystąpienia i wykłady naukowe spoza środowiska toruńskiego wymienione zostały przy omawianiu zebrania i imprez poszczególnych Wydziałów i Komisji.

Z większych imprez na uwagę zasługuje sesja naukowa Wydziału I z okazji 200 rocznicy zaboru Pomorza Gdańskiego przez Prusy w pierwszym rozbiórze Polski /str. 9 sprawozd./ oraz międzynarodowe Sympozjum Fizyki Matematycznej zorganizowane wspólnie z redakcją Kwartalnika "Reports on Mathematical Physics" oraz Instytutem Fizyki UMK /str. 15-16/. Na uwagę zasługuje też inicjatywa Wydziału III w kierunku urządzania wykładów dla członków różnych wydziałów. Wyrazem tej inicjatywy było zebranie międzywydziałowe z wykładem prof. dr Leszka Janiszewskiego pt. "Kierunki współczesnej neurofizjologii".

VIII. AKCJA WYMIANY WYDAWNICTW

W roku 1972 Towarzystwo nasze wymieniło swe wydawnictwa z 222 kontrahentami zagranicznymi w 29 krajach oraz 76 instytucjami krajowymi.

W ramach tej wymiany otrzymaliśmy:

od instytucji zagranicznych	2.362 egz. książek i czasopism
od instytucji krajowych	496 egz. " "

W zamian za to wysłaliśmy:

do instytucji zagranicznych	1.106 egz. książek i czasopism
do instytucji krajowych	406 egz. " "

Niezależnie od wymiany TNT otrzymuje również bezpłatne egzemplarze wydawnictw, w tym także z 7 krajów, z którymi nie prowadzi wymiany.

W roku 1972 wpłynęło 688 egz. wydawnictw bezpłatnych z zagranicy i 15 egz. wydanych w kraju.

O nabytkach otrzymywanych drogą wymiany Towarzystwo informuje swych członków w okresowych biuletynach.

IX. AKCJA POPULARYZACJI WIEDZY

Oprócz działalności wydawniczej, której celem jest dostarczenie do rąk czytelników maksymalnej ilości wydawnictw popularnonaukowych, ważną rolę w pracy TNT odgrywa akcja popularyzacji wiedzy za pomocą prelekcji i wykładów. Wobec wystarczającego nasycenia się działy Towarzystwa, to jest miasta Torunia, tego rodzaju imprezami, wykłady popularnonaukowe organizuje się w różnych ośrodkach miejskich, a nawet wiejskich na terenie całego województwa.

W roku 1972 odbyły się z inicjatywy naszego Towarzystwa następujące serie wykładów:

1. "Studium Wiedzy o M. Koperniku" w Chełmnie	6 wykładów
2. "Dni Kopernikowskie" w Grudziądzu	3 wykłady
3. "Studium Wiedzy o M. Koperniku" w Chełmży	5 wykładów
4. Wykłady Kopernikowskie podczas Dni Oświaty, Książki i Prasy na terenie powiatu chełmińskiego	7 wykładów
5. "Studium Wiedzy Kopernikowskiej" w Świeciu	6 wykładów
6. "Studium Wiedzy o Regionie" w Inowrocławiu	7 wykładów
7. "Studium Wiedzy o M. Koperniku" w Wąbrzeźnie	2 wykłady
8. "Studium Wiedzy o Regionie Żnina"	5 wykładów
9. Studium Wiedzy o Regionie Aleksandrowa Kuj.	4 wykłady
10. Dekada Kultury Radzieckiej w Wąbrzeźnie	3 wykłady
11. Dekada Kultury Radzieckiej w Chełmnie	4 wykłady

Współorganizatorami wykładów, pokrywającymi także częściowo koszty ich organizacji były wydziały kultury powiatowych i miejskich rad narodowych, powiatowe domy kultury oraz różne regionalne towarzystwa kulturalne. Wykłady nasze w szeregu miejscowości np. w Chełmnie, Żniniu i Świeciu pozyskały sobie poważne kręgi zainteresowanych słuchaczy.

Po raz pierwszy, przy współpracy KPTK, wykładowcy nasi: Cecylia Iwaniszewska i Antoni Czacharowski wystąpili z 4 wykładami za granicą, a mianowicie w Czeskim Cieszynie, podczas odbywanego tam Sympozjum Kopernikowskiego.

W przygotowaniu są zupełnie nowe serie wykładów poświęcone współczesnym problemom nauk matematyczno-przyrodniczych oraz dziedziny językoznawstwa i literatury.

X. PRACOWNIA MIKROFILMOWA

Pracownia Mikrofilmowa TNT, jedna z najstarszych w Polsce /istnieje od 1948 roku/, wykonuje mikrofilmy i fotokopie materiałów naukowych i archiwalnych oraz przedmiotów zabytkowych na zamówienie różnych placówek naukowych oraz indywidualnych badaczy. W roku 1972 najpoważniejsze zamówienia wpłynęły od różnych instytutów UMK i U. J., placówek PAN w Toruniu i Warszawie. Dalszymi odbiorcami były archiwa państwowe w Toruniu i Bydgoszczy oraz Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych w Warszawie. Otrzymano też szereg zamówień z P. P. "Pracownie Sztuk Plastycznych" w Toruniu, z Książnicy Miejskiej im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, z Biblioteki Miejskiej w Bydgoszczy, z Biblioteki Śląskiej w Katowicach, z Ośrodka Dokumentacji Zabytków w Warszawie i z Instytutu Maszyn Matematycznych w Toruniu.

Poważna ilość zamówień wpływała od komitetów uczczenia Rocznic Kopernikowskiej, od szkół na terenie całej Polski oraz od licznych indywidualnych naukowców i badaczy.

W ciągu roku sprawozdawczego Pracownia wykonała:

- zdjęć mikrofilmowych /negatywów/	18.223
- przezroczy i pozytywów	16.193
- powiększeń	6.450

Wpływy gotówkowe z produkcji Pracowni

wyniosły 109.467,25

Produkcja dla zasobów własnych 3.909,50

113.376,75

Koszty utrzymania pracowni w roku

1972 wynosiły 113.652,73

XI. SPRZEDAŻ I REKLAMA WYDAWNICTW WŁASNYCH

Wydawnictwa Towarzystwa Naukowego w Toruniu sprzedawane są w sieci księgarskiej oraz w siedzibie własnej przy ul. Wysokiej 16 w Toruniu, stosowana też jest sprzedaż komisowa, z której korzystają różne instytucje i placówki kulturalne i oświatowe / TO-MI-TO, PTTK, Muzeum Okręgowe w Toruniu/.

W roku 1972 wpływy ze sprzedaży wydawnictw TNT wyniosły	671.271, -
Stan magazynowy wydawnictw własnych na koniec roku sprawozdawczego wynosił	1.251.238, -
Stan zapasów w Składnicy Księgarskiej w dniu 31 XII 1972 wynosił	681.098, -
Wartość innych komisów	89.048, -
R a z e m :	2.021.384, -

W stosunku do końca roku ubiegłego ogólny stan zapasów wydawnictw TNT tak w magazynie własnym jak i w sieci księgarskiej zwiększył się o 345.371, -

Jest to spowodowane głównie zapasami wydawnictw popularno - naukowych przygotowywanych na Rok Kopernikowski.

W roku 1972 TNT zorganizowało następujące wystawy połączone ze sprzedażą i kiermasze swoich wydawnictw:

1. W toruńskim KMPIK, z okazji wydania 750-ej pozycji wydawniczej TNT /czas trwania wystawy 2 dni/
2. na kiermaszu podczas Dni Oświaty, Książki i Prasy w Toruniu /1 dzień/
3. W Bibliotece Miejskiej w Bydgoszczy oraz w witrynie Księgarni Naukowej w Bydgoszczy podczas tygodnia toruńskiego akcji imprez kulturalnych "Bydgoszcz 72" /2 tygodnie/
4. W Ośrodku Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN w PKiN w Warszawie /1 tydzień/
5. W Księgarni Naukowej w Toruniu wystawa wydawnictw toruńskich /1 tydzień/

XII. GROMADZENIE KSIĘGOZBIORU

Księgozbiór Towarzystwa znajduje się w depozycie Książnicy Miejskiej im. Kopernika w Toruniu i jest stale uzupełniany nowymi nabytkami pochodzącymi z wymiany zagranicznej i krajowej z zakupów i darowizn.

Stan tego księgozbioru kompletowanego od najwcześniejszych lat istnienia TNT przedstawiał się w dniu 31. 12. 1972 następująco:

1. Druki zwarte	22.953 wol.
2. Wydawnictwa ciągłe	19.785 "
3. Starodruki	1.528 "
4. Rękopisy	374 "
5. Ryciny	13 "
6. Wydawnictwa kartograficzne	88 "
7. Nuty	8 "

O g ó ł e m : 44.749 woluminów

W roku 1972 oprawiono 100 woluminów.

W skład Księgozbioru wchodzi cenne dary wydawców, naukowców i patriotów pomorskich i toruńskich z lat zaboru pruskiego. W księgozbiore znajduje się także, na prawach samodzielnego zespołu, cenna biblioteka wieloletniego prezesa TNT Stanisława Kujota.

XIII. ZBIORY ARCHIWALNE I MUZEALNE

Pozostałości dawnych zbiorów muzealnych TNT, gromadzonych od początku jego istnienia i eksponowanych w czasach zaboru pruskiego w salach muzeum polskiego w siedzibie TNT przy ul. Wysokiej 16, znajdują się obecnie w depozycie Muzeum Okręgowego w Toruniu. Według spisów inwentarzowych /w posiadaniu TNT/ na zbiory te składają się:

a/ malarstwo, rzeźba, rzemiosło artystyczne, broń,
meble i inne zabytkowe przedmioty przekazane
do Działu Sztuki w liczbie 190 egz.

b/ zbiory wykopalisk przekazane do Działu Archeologii w liczbie	462 egz.
c/ zbiory starej grafiki /miedzioryty, akwaforty, drzeworyty, litografie, staloryty w tym cenna kolekcja 88 prac D. Chodowieckiego z daru W. Amrogowicza dla TNT/, przekazane do Działu Grafiki w liczbie	343 egz.
d/ zbiór monet i medali przekazany do Działu Numizmatyki w liczbie	2.246 egz.
R a z e m : 3.241 egz.	

Statut TNT w §4 nakłada na Towarzystwo obowiązek "zbierania i przechowywania wszelkiego rodzaju materiałów naukowych, bibliotecznych, archiwalnych i muzealnych, związanych przede wszystkim z Pomorzem.

Realizacja tego obowiązku, przy zachowaniu zasady przechowywania całości zbiorów w depozycie Muzeum Okręgowego, winna stać się celem aktywnych starań wszystkich członków naszego Towarzystwa.

x x x

Wiele uwagi poświęcał Zarząd sprawie przyszłego jubileuszu 100 lecia TNT. Spośród członków Zarządu reprezentujących poszczególne Wydziały powołana została kilkusobowa wstępna Komisja Przygotowawcza dla opracowania koncepcji obchodów jubileuszowych. Koncepcja ta zostanie w przyszłości przedstawiona do dyskusji Wydziałom. Wielkie znaczenie dla Towarzystwa ma przebudowa gmachu przy ul. Wysokiej 16. Spodziewane na koniec I kwartału przejście przez Książnicę Miejską im. Kopernika nowego budynku przy ul. Słowackiego nastąpi ostatecznie w połowie bieżącego roku. Dzięki zyczliwości dyrekcji Książnicy Miejskiej wraz z całością jej zbiorów w gmachu tym znajdzie także pomieszczenie księgozbiór TNT jak również Biura naszego Towarzystwa na okres kapitalnego remontu starego budynku. Zarząd uzyskał już od władz budowlanych Torunia akceptację założeń projektowych przebudowy. Zostały one przedstawione członkom TNT na zeszłorocznym walnym zgromadzeniu. Wojewódzkie i miejskie władze konserwatorskie zapewniły też nam pokrycie kosztów pełnej dokumentacji przebudowy, która ma być wykonana przez P.P. "Pracownie Konserwacji Zabytków" w ciągu roku 1973. Otrzymaliśmy także wiążące zapewnienie, iż wojewódzkie władze konserwatorskie sfinansują dość kosztowną

przebudowę gmachu TNT w latach 1974-1975. Istnieje pewna szansa ukończenia jej na obchody 100-lecia Towarzystwa w grudniu 1975 r.

Zarząd forsował również prace nad wydawnictwami jubileuszowymi, umożliwiając autorom monografii dziejów TNT i czołowych jego działaczy wyjazdy do archiwów i bibliotek oraz finansując kwerendy archiwalne. Prace te muszą jednak ulec przyspieszeniu, aby maszynopisy obu tych dzieł, obok "Księgi Jubileuszowej", znalazły się w PWN w odpowiednim terminie, umożliwiającym ich wydanie w drugiej połowie 1975 roku. Na rok 1974 zaplanowane zostało opublikowanie zwięzłego opisu dziejów TNT w serii wydawnictw popularno-naukowych, pióra Jerzego Serczyka. Winno ono stanowić pomoc w akcji informacyjnej i propagandowej, która zostanie intensywniej podjęta na schyłku 1973 r.

Sporo wysiłku i środków finansowych Towarzystwo poświęciło na akcję kopernikowską. Dotychczasowy plan wydawniczy obejmujący 12 pozycji /+ 1 wznowienie/, w tym 2 obcojęzyczne, oceniony został bardzo pozytywnie przez władze Ogólnopolskiego Komitetu Frontu Jedności Narodu, przez czynniki miejscowe oraz przez odbiorców. Ogółem wydano dotąd 137.000 egzemplarzy, z których ponad 75% zostało już rozprowadzonych. Sporo kłopotów sprawia jednak terminowe opublikowanie pozostałych tomików /5 nowych pozycji i 3 wznowienia/, na skutek niewystarczającej bazy poligraficznej.

Towarzystwo nasze wspólnie z Muzeum Okręgowym sfinalizowało też inicjatywę i scenariusz wystawy "Kultura artystyczna ziemi chełmińskiej w czasach Kopernika", do której dzięki uprzejmości Kurii Diecezji Chełmińskiej w Pelplinie uzyskano autentyczne eksponaty malarstwa i rzeźby późnogotyckiej z szeregu kościołów, zwłaszcza wiejskich. Katalog tej wystawy ukaże się także pod firmą obu organizatorów. Towarzystwo nasze jest także współorganizatorem ogólnomiejskiej wieczornicy kopernikowskiej w dniu 19 lutego 1973 r. w Sali Mieszcząńskiej ratusza staromiejskiego. Podjęta przez nas szeroko zakrojona akcja popularyzacyjna Roku Kopernikowskiego objęła głównie teren naszego województwa, choć sięgnęła nawet zagranicę, do Czeskiego Cieszna.

Z prawdziwym zadowoleniem podkreślić należy zwiększoną wydanie dystrybucję wszystkich wydawnictw Towarzystwa, także w zakresie wydawnictw sprzed r. 1945. Dzięki wspomnianej wyżej, dobrze przygotowanej i zareklamowanej wystawie publikacji naszych w Ośrodku Rozpoznawania Wydawnictw Naukowych PAN w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie, wydaniu specjalnego, obszernego katalogu w nakładzie 3.000 egzemplarzy, wydawnictwa nasze zostały szerzej zarekomendowane, co znalazło swój wyraz w zwiększonych zamówieniach od wielu placówek krajowych. Rozwinięcie i modernizacja systemu dystrybucji jest bezsporną zasługą dyrektora administracyjnego naszego Towarzystwa p. mgra Tadeusza Zakrzewskiego, który zasługuje na wysokie słowa uznania.

Towarzystwo nasze, podobnie jak wszystkie pokrewne instytucje naukowo-społeczne, w związku z II Kongresem Nauki Polskiej podlega merytorycznej ocenie ze strony poszczególnych Komitetów Naukowych PAN, na podstawie obszernych materiałów sprawozdawczo-informacyjnych bądź wydawnictw im przesłanych. Rezultaty tej oceny zostaną w ciągu roku 1973 przekazane poszczególnym Wydziałom i redaktorom poszczególnych serii wydawniczych. Nie ulega też wątpliwości, że Rok Nauki Polskiej przyniesie wypracowanie modelowych, nowych form i kierunków działania towarzystw naukowych oraz ustalenie ich miejsca w obecnym życiu kulturalnym i naukowym Polski Ludowej. Dyskusja nad tymi istotnymi zagadnieniami ma odbyć się już wiosną br. z inicjatywy Rady Towarzystw Naukowych przy PAN, w której to Radzie Towarzystwo nasze w obecnej kadencji reprezentuje Jerzy Wojtowicz. Wyjaśnienia wymaga także problem publikacji przez towarzystwa naukowe prac z zakresu nauk przyrodniczych, co zakwestionował ostatnio Wydział V PAN. Zarząd poparł w tej sprawie interwencję Wydziału III naszego Towarzystwa oraz niektórych jego członków w Prezydium PAN, nie zamierzając rezygnować z dotychczasowej praktyki.

Zarząd usiłować także poprawić trudną sytuację materialną personelu administracyjnego, aby uniknąć jego zbyt częstej fluktuacji, uzyskując od Ministerstwa Pracy, Płacy i Spraw Socjalnych zezwolenie na przekwalifikowanie naszych pracowników do wyższej kategorii uposażenia. Reforma uposażeń nastąpić winna w ciągu 1973 r.

Uzyskanie opisanych rezultatów było realne dzięki zgodnej współpracy wszystkich agend Towarzystwa, jak również ofiarnej pracy administracji. Należą się im za to serdeczne podziękowania. Wiadzom zwierzchnim, z Wydziałem Kultury Prezydium WRN w Bydgoszczy i Pełnomocnikiem do spraw Obchodów Kopernikowskich woj. bydgoskiego, mgrem Wiktorem Wojciechowskim na czele, wypada złożyć wyrazy wdzięczności za przyjęcie nam z efektywną pomocą finansową. Biuru Wydawnictw i Bibliotek PAN należy się podziękować za życzliwe uwzględnienie naszych postulatów wydawniczo-finansowych.

Sekre zarz Generalny

P r e z e s

/-/ Prof. dr Marian Biskup

/-/ Prof. dr Konrad Górski

